

**Sveriges hembygdsförbunds
riksstämma 2021**

Stämmohandlingar

Dagordning

Valberedningens förslag

§ 8. Fastställande av arvoden och
andra ersättningar till förbundsstyrelsen

§ 9. Val

§ 10. Motioner och svar

§ 11. Styrelsens förslag

§ 12. Information om årets verksamhet

Förslag till dagordning på SHF:s riksstämma 2021

1. Stämmans öppnande
2. Val av stämmofunktionärer
 - Ordförande och vice ordförande
 - Föredragande sekreterare
 - Protokollförare
 - Två protokolljusterare
 - Två rösträknare
3. Upprop av närvarande ombud och styrelseledamöter, fastställande av röstlängd
4. Fråga om stämmans stadgeenliga utlysande
5. Fastställande av dagordning
6. Årsredovisning, föredragning och godkännande av:
 - Verksamhetsberättelse
 - Årsredovisning
 - Revisorernas berättelse
 - Fastställande av resultat- och balansräkning
7. Fråga om ansvarsfrihet för SHF:s styrelses ledamöter för den tid som revisionen omfattat
8. Fastställande av arvoden och andra ersättningar till förbundsstyrelsen
9. Val av
 - Förbundsordförande för nästa verksamhetsår
 - Fem styrelseledamöter för de två nästkommande verksamhetsåren
 - En förtroendevald revisor med en ersättare, för innevarande räkenskapsår
 - En auktoriserad revisor med en ersättare, för innevarande räkenskapsår
 - Antal ledamöter i valberedningen
 - Valberedning om högst fem ledamöter, varav en utses till sammankallande
10. Behandling av inkomna motioner för a) 2020 och b) 2021 och av styrelsens yttrande över dessa
11. Behandling av styrelsens förslag
 - Förslag till medlemsavgift
 - Budget 2021 och inriktning för 2022-2023
 - Förslag till arbetsordning för valberedningen
12. Information om årets verksamhet: styrelsens verksamhetsplan
13. Avslutning

Valberedningens förslag

Sveriges Hembygdsförbunds riksstämman 2020 valde följande valberedning att utarbeta förslag till riksstämman 2021: Bengt Wallin Badelunda Västerås, Gabriella Lönngrén Vuollerim sammankallande, Gerhard Jansson Åmål, Ingegerd Christiansson Arlöv och Margareta Johansson Indal.

Valberedningen har arbetat utifrån nya instruktioner som antogs på stämman 2020. Arbetet startades i oktober 2020 och det har hållits 12 protokollförda möten per telefon, vilket möjliggjort ett kontinuerligt samråd och uppföljning samt minimerat kostnaderna för valberedningens arbete. De regionala hembygdsförbunden uppmanades skriftligen i november 2020 att inkomma med nomineringar och det har kommit nomineringar från flera förbund. Mycket uppskattat! Samtal har under slutet av 2020 hållits med alla ledamöter i styrelsen, samt med GS kring hur styrelsearbetet fungerar och med möjlighet till återkoppling med idéer och förslag. Revisorerna har också vidtalats. Vid ordförandeträffen i februari 2021 deltog fyra av valberedningens ledamöter.

Styrelseledamöter i förbundsstyrelsen ska representera hela hembygdssverige. Det är vår uppfattning att ett framtidsperspektiv och en stark känsla för hembygdsrörelsens kulturpolitiska roll är av stor vikt. För den framtida utvecklingen är det väsentligt att styrelsen innefattar kompetens inom skilda områden, såsom strategi, samhällsutvecklingsfrågor, föreningsdemokrati och inte minst synliggörandet av hembygdsrörelsen. Vår strävan är att hitta en bra mix mellan olika kompetenser som kompletterar varandra. Önskemål är inval av personer som är utrikes födda, och/eller personer som representerar andra officiella språkområden i Sverige. Avgörande är personliga kvaliteter, samt förmåga att samarbeta till det bästa för Sveriges hembygdsförbund och lyfta perspektivet till nationell nivå.

Då Maria Norrfalk avböjt fortsatt engagemang i styrelsen har en viktig del av arbetet bestått i att hitta en ny förbundsordförande. Det fanns flera bra förslag, både externa och interna. Efter moget övervägande beslutade vi tillfråga Anna-Karin Andersson med gedigen erfarenhet från styrelsen och Hembygdsförbundet, något vi tror är viktigt i dessa pandemitider. Glädjande har hon tackat ja.

Det har uppstått tveksamhet om förtroendevalda har rätt till förlorad arbetsinkomst, varför skrivningen i punkt två under "arvoden" nedan har förtydligats.

§ 8. Förslag till arvoden och kostnadsersättningar

Föreslås oförändrade arvoden och ersättningar enligt nedan

Arvoden

- Förbundsordförande skall erhålla ett årligt arvode om två prisbasbelopp och de bägge vice ordförandena skall vardera erhålla ett halvt prisbasbelopp.
- Ledamot och övriga förtroendevalda som måste ta tjänstledigt med helt löneavdrag eller ta ut semester för att kunna delta i möten och dylikt, kan erhålla ett sammanträdesarvode med 1 200 kronor per dag. Detta gäller även för annat av styrelsen beslutat uppdrag åt SHF.

Ersättningar

- Reseersättning i samband med förrättning för SHF skall utgå enligt billigaste och lämpligaste färdstätt
- Skattefri bilersättning utgår enligt Skatteverkets regler (18,50 kr/mil)
- Traktamente utgår vid förrättning för SHF enligt det statliga reglementet
- Ersättning för porto, telefon och dator utgår efter överenskommelse med SHF:s kansli i varje enskilt fall
- Ersättning för hyra av privat rum ersätts med 200 kronor/natt
- Ersättning för arbetslunch vid endagsförrättning kan utgå med 100 kronor

§ 9. Val

Förslag till förbundsstyrelse 2021-2022

Val av förbundsordförande

Anna-Karin Andersson, Nyhammar

Nyval ett år

Val av ledamöter

Erik Åström, Bromma

Fyllnadsval, nyval ett år

Eva Kempff, Laknäs Tällberg

Omval två år

Karin Malmsten, Åminne Värnamo

Omval två år

Peter Olausson, Värmlands Nysäter

Omval två år

Sven Jensén, Broby

Omval två år

Trine Amundsen, Östersund

Nyval två år

Valda 2020-2022

Anita Lundin, Stockholm

Conny Sandberg, Örebro

Iréne Oskarsson, Gränna

Owe Norberg, Delsbo

I styrelsen ingår en personalrepresentant.

Förslag till revisorer på ett år

Auktoriserade revisorer genom KPMG, Stockholm

Förtroenderevisorer

Ordinarie: Karl Petersen, Stockholm

Nyval

Ersättare: Lars Lingsell, Karlstad

Omval

Personuppgifter

Styrelseledamöter

Anna-Karin Andersson, f. 1959. Nyhammar. Egen företagare inom jord- och skogsbrukssektorn med stort intresse för kulturhistoria. Släkt- och bygdeforskare med utgivningen av en bok som resultat. 2:e vice ordförande i Dalarnas Fornminnes och Hembygdsförbund och dess representant i ett antal av länsstyrelsens referensgrupper angående natur- och kulturmiljöer. Styrelseledamot i Dalarnas museum och Ekomuseum Bergslagen, ordförande i lokalt Ekoråd och i Grangärde Hembygdsförening. Ordförande i Gränge-Säfsnäs församlings kyrkoråd, ledamot av stiftsfullmäktige och stiftsstyrelsen i Västerås stift, samt ledamot av kyrkomötet. Styrelseledamot i SHF sedan 2014.

Anita Lundin, f. 1947. Stockholm. Fil kand. Statskunskap, Magisterexamen i praktisk kunskap, plus pedagogik och arbetsmarknadskunskap, byggnadsteknisk utbildning. Chefsfunktioner operativt och strategiskt i 40 år inom privat, offentlig och ideell verksamhet: bl a marknadschef, projektledare, egenföretagare, gymnasiechef och skolchef. Roligaste uppdraget: organisationschef Pripps Ringnes AB. Ordf i Brännkyrka Hembygdsförening sedan 2009 och i Stockholms Läns Hembygdsförbund sedan 2017. Politiska uppdrag senaste tio åren, bl a ledamot i Älvsjö stadsdelsnämnd, nämndeman i Förvaltningsrätten och ordf. i Kyrkofullmäktige. Skrivit ett antal böcker, bl a inom Folkbildning, samt en prisbelönt bok om Kökar Hembygdsförening på Åland, där rötterna på mors sida finns. Styrelseledamot i SHF sedan 2020.

Conny Sandberg, f. 1951. Örebro. Före detta bankchef och företagsansvarig. Ordförande i Örebro läns Hembygdsförbund 2003-2014 och numera ersättare. Ledamot i länskommittén Sveriges Nationaldag och Partsgemensamt forum 2017. SHF:s representant i styrelsen för Läns museernas samarbetsråd, ledamot i styrelsen för Arkivcentrum Örebro län och ordförande för Lokalhistoriska Sällskapet Örebro län. 1:e vice ordförande i SHF och styrelseledamot sedan 2014.

Erik Åström, f. 1951. Bromma. Museiman, arkeolog. Arbetat på Statens kulturråd bl a med museifrågor och frågor om bild och form från slutet av 90-talet fram till pensionering. Arbetet innebar tidvis många resor runt om i landet med besök på institutioner och möten med företrädare för kulturen. I samband med att den s k kultursamverkansmodellen introducerades i början av 2010-talet ingick Erik i den grupp på kulturrådet som fick ansvar för att utveckla statens samarbete och dialoger med regionerna, som givits ett betydligt ökat ansvar för de statliga bidragen. Tidigare verksam vid Stockholms läns museum från museets start 1983 i 14 år, de sista fem som museichef, samt före dess på Stockholms stadsmuseum först som arkeolog i fem år, därefter med museets föremålssamlingar och med museets mycket omfattande fotosamlingar. Sitter i styrelsen för Svenska arkivförbundet, i insynsrådet till Statens konstråd och i Bildmuseets rådgivande grupp.

Eva Kempff, f. 1949. Tällberg, Dalarna. Konstvetare och kulturhistoriker. Licentiatavhandling vid Stockholms universitet om träskulpturer i det medeltida Växiö stift. Har arbetat på Historiska museet och Nationalmuseum och inom auktionsvärlden – Bukowskis och Beijers Dekorativa auktioner – samt varit besiktningsman på Svenska Handelskammaren. Under en period knuten till Konstvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet. Tidigare ledamot i Skånes hembygdsförbund. Styrelseledamot i SHF sedan 2017.

Irene Oskarsson, f. 1965. Gränna. Vuxit upp med ett engagemang för historia och hembygd på Råssmarks Norrgård i Linderås socken Tranås kommun. Sedan 1990-talet politisk engagerad i Svenska kyrkan och kommun. Kommunstyrelseordförande i Aneby 1998-2002. Riksdagsledamot 2006-2014. Numera aktiv i kommun- och regionpolitik. Ledamot i kyrkomötet sedan 2009. Har genom åren haft olika uppdrag i föreningslivet och är sedan 2015 ordförande för Jönköpingsläns Hembygdsförbund. Även engagerad i landsbygdsfrågor i bland annat Hela Sverige ska Leva. Styrelseledamot i SHF sedan 2018.

Karin Malmsten, f. 1955. Åminne, Värnamo. Journalist. Före detta anställd på Sveriges Radio i 41 år, bl a som lokalredaktör och nyhetsreporter på P4 Sveriges Radio Jönköping och producent av radiogudstjänsten i P1. Intresserad av historiska sammanhang, särskilt industrihistoria (uppvuxen i Gnosjö), känner väl sin lokala och sin släkts historia och är nionde generationen på samma bondgård. Medförfattare till boken "Åminne bruk. Människor och maskiner." Sitter i styrelsen för Eric E Karlssons Teknik- och Radiomuseum, Jönköping, medlem i Gnosjö och Värnamo hembygdsföreningar, Historiska Sällskapet Wernamo och Föreningen Åminne Bruksmuseum. Styrelseledamot i SHF sedan 2019.

Owe Norberg, f. 1953, Delsbo, Hudiksvalls kommun. Uppväxt i ett skogsarbetare- och sågverksarbetarehem i norra Hälsingland. Arbetade inom träindustrin under några år innan universitetsstudier inom musei- och arkivvetenskap påbörjades. Yrkesverksam på Västernorrlands museum, Hälsinglands museum och Länsmuseet Murberget i Härnösand under 12 år. Chef på Föreningsarkivet Västernorrland i 15 år. Styrelseledamot i Folkrörelsernas Arkivförbund och under sex år redaktör för tidskriften Tema Arkiv. Sedan 13 år tillbaka chef för Ljusdalsbygdens museum och ledamot av Gästrik-Hälsinge hembygdsförbunds styrelse, vara de senaste fem åren som ordförande. Medlem i juryn för Årets hembygdsbok. Styrelseledamot i SHF sedan 2018.

Peter Olausson, f. 1956. Värmlands Nysäter. Universitetslektor i historia vid Karlstads universitet, tidigare 1.arkivarie vid Värmlandsarkiv. Ledamot av Värmlands Hembygdsförbunds styrelse sedan 1981, redaktör för tidskriften Näverluren. Verksam i arbetsgrupper inom Sveriges Hembygdsförbund sedan 1980-talet (under 1990-talet i styrelsen), f n i det lokalhistoriska rådet. Medlem i Sveriges Författarförbund och i Värmländska akademien. Ordförande i Föreningen Vikingaleden. Lokalhistoria, släktforskning, arkivfrågor, skönlitteratur och landsbygdsutveckling hör till intresseområdena. Styrelseledamot i SHF sedan 2017.

Sven Jensén, f. 1946. Broby. PhD i Ekologi. Tidigare lektor vid Lunds universitet. Ordförande i Skånes Hembygdsförbund sedan 2012. Ordförande i Göinge Hembygdsförening sedan 2000. Ordförande i Göinge slättersällskap. Ledamot av Regionmuseet i Kristianstad. Engagerad i natur-, miljö- och kulturfrågor. Ingår i SHF:s Kulturmiljöråd och råd för lokalhistoria samt i arbetsgruppen för årets hembygdsförening. Driver bl.a. frågor kring vattendirektivet, ökad roll för hembygdsvården i samhället, kulturlandskapets igenväxning, ängarnas betydelse för biologisk mångfald samt kyrkogårdarnas gröna kulturarv. Adjungerad i SHF:s styrelse 2012-2013 och ledamot sedan 2013.

Trine Amundsen, f. 1959. Östersund. Uppvuxen i Halden, Norge där intresset för historia grundades på närmsta lekplatsen Fredrikstens fästning och genom släktens alla berättelser. Utbildad kemist, processledare enligt LOTS-modellen, ledarskap, kvalitetsledning och arbetsmiljö. Drygt 30 års erfarenhet av chefsbefattningar med fokus på de gröna näringarna och landsbygdsutveckling: inom mejeribranschen i Västergötland och Jämtland, som Regionchef för LRF Jämtland, och senast VD på Torsta AB som har

uppdraget att bedriva landsbygdsutveckling för Region Jämtland Härjedalen, samt anordna utbildningar inom jord, skog och djurskötsel på uppdrag av Jämtlands Gymnasieförbund. Gedigna erfarenheter av projektledning, företagsutveckling och regional utveckling på strategisk nivå. Ordförande i Heimbygda sedan 2018, där hon har drivit förnyelse i styrelsearbetet bland annat genom digitalisering samt projektet "Så blir vi yngre". Deltar i nationella arbetsgruppen Kulturturism.

Förtroenderevisorer:

Karl Petersen, ordinarie, f. 1949. Stockholm. Född i Danmark, uppvuxen i Skåne, murarexamen, yrkesverksam i Skåne, Värmland och sedan 1979 i Norrbotten. Dels tjugo inom Riksbyggen och HSB, sedan Luleå kommun, som fullmäktigeordförande och därefter kommunstyrelsens ordförande 2003-2013. Tidigare ordförande bland annat Norrbottens museum, kommunförbundet Norrbotten, Föreningsarkivet Norrbotten och nuvarande i Norrbottens Hembygdsförbund, samt styrelseledamot i Luleå Tekniska universitet, Konsthall Tornedalens vänner och Dansinitiativet. Stora Byggpriset i Norrbotten 2007, Uleåborgs stads Hedersmedalj 2013, Hedersdoktor vid Luleå tekn. Universitet 2013.

Lars Lingsell, ersättare, f. 1948. Karlstad. Varit verksam som kanslichef på Värmlands Museum, administrativ chef och ekonomiansvarig. Varit förtroendevald revisor i Svenska Turistföreningen och är revisor i Frödingsällskapet. Kassör i Värmlands Museiförening, föreningen Värmlandslitteratur och Geijersällskapet. Styrelseledamot i Mariebergsskogen, Karlstad och Karlstads Bostads AB.

§ 10. Motioner och svar

a) Motioner till riksstämman 2020

Motion 1. Utjämning av resekostnader och uppehålle vid Riksstämman

Skånes hembygdsförbund

Bakgrund

Då avgifterna för deltagarna vid en stämman kan bli en stor utgift för de små förbunden borde en enhetsavgift som innefattar reskostnader på bästa möjliga miljömässiga sätt och inkludera uppehålle under stämman.

Av både demokratiska, miljömässiga och rättviseskäl borde en utjämning av reskostnader och uppehålle ske vid riksstämmorna. En stämмоavgift per tilldelad delegat, där utjämning bör ske för att reskostnaderna och boendekostnader ska bli så lika som möjligt oavsett var man bor eller reser ifrån.

Det är därför viktigt att alla respekterar sista anmälningsdag och då också får betala en avbokningskostnad. Detta gäller dock inte vid sjukdom, men frånvaro på grund av sjukdom uppmuntras att meddela detta så fort som möjligt av planeringsskäl. Avbokningskostnaden faktureras det lokala förbundet. I inbjudningar ska därför alltid anges:

- ett datum för sista anmälningsdag,
- ett datum för sista dag för avbokning (förslagsvis 1–2 veckor i förväg) samt
- att avgiften tas ut vid för sen avbokning eller då en anmäld deltagare uteblir.

De lokala förbunden betalar in deltagaravgiften till Riksförbundet vid anmälan av delegater till Riksstämman.

För resor gäller billigaste och miljövänligaste färdssätt. Huvudregeln är tåg. Undantag att resa med flyg medges för resor till/från orter norr om Sundsvall. Idag behöver flyg inte innebära en större kostnad rent ekonomiskt, men tänk på att din miljöpåverkan i stort sett alltid blir störst om du reser med flyg.

Skånes hembygdsförbund föreslår därför:

- att en enhetsavgift införs för delegater till Riksstämman. Som inkluderar reskostnader och uppehålle oavsett var man bor i landet.
- att rikskansliet administrerar detta eller anlitar någon för uppgiften.

För Skånes hembygdsförbund, Lund 2019-06-07

Sven Jensén, ordförande

Thord Kristiansson, vice ordförande

Riksstämmans beslut 2020

Stämman beslutade att återremittera motionen till styrelsen, med tillägget att det under tiden fram till nästa stämman tas fram ett eller flera konkreta förslag till reseersättning vid riksstämman som kan förankras och diskuteras innan nästa stämman 2021.

Styrelsens förslag

Styrelsen har gjort en utredning av kostnader för resor i samband med de senaste 10 årens stämmor. Utredningen bekräftar motionens mening, att dagens lösning där förbund själva svarar för alla

reskostnader slår orättvist. Vissa förbund får som regel alltid högre kostnader än genomsnittet för deltagande på riksstämman. Styrelsen anser därför att det är viktigt med någon form av åtgärd som kompensera detta.

Vi anser inte att boendet ska omfattas i en lösning som kompenserar förbund för höga kostnader. SHF bokar normalt upp flera boendevalternativ i olika prisklasser. Det finns här ingen orättvisa mellan de olika förbunden. Motionärens förslag om en enhetstaxa som inkluderar boende skulle ytterligare öka administrationen.

Att som motionären föreslår, betala en summa i förväg som sedan eventuellt betalas tillbaka vid förhinder blir ett mycket tungt administrativt system som kommer att kosta allt för stora personella resurser, alternativt en dyr inköpt tjänst. Det är en näst intill omöjlig uppgift att i förväg beräkna vad 70–80 personers resor kommer att kosta.

Vi har kontaktat Bygdegårdarnas riksförbund för att informera oss om det utjämningsystem som förbundet tillämpar när förbundet har stämmor, vilket sker vart annat år. Även detta orsakar ett stort administrativt arbete och det krävs mycket tydliga direktiv för att det ska fungera. Fallgröparna är många. Hur hantera samåkning, pensionärsrabatter och val av resesätt (egen bil för att det är bekvämt, eller att man har andra ärenden på vägen)? Redan idag är kanslipersonalen hårt uppbokad och det är svårt att se hur detta arbete ska hinnas med. Alternativet är då att köpa in tjänsten till en okänd kostnad. Systemet kräver också en mycket stor solidaritet.

Styrelsen motsätter sig en lösning som skapar ytterligare administrativ börda för ett kansli som de senaste åren gjort stora insatser för att effektivisera det administrativa arbetet och därmed även kunnat minska ned på personalstyrkan. Sedan SHF blev insamlingsorganisation med rätt att använda 90-konto måste SHF årligen redovisa sina intäkter och kostnader till Svensk Insamlingskontroll som har kravet att kostnader för administration inte får överstiga 25 % av de totala kostnaderna. Det är därför vår mening att ett system som kompenserar förbund för höga resekostnader måste vara enkelt att hantera.

Styrelsen föreslår stämman

- att SHF avsätter en resepott inför varje riksstämman på ett halvt prisbasbelopp. Kansliet beräknar den genomsnittliga resvägen och sedan kostnaden för en normalresa. Regionala förbund med högre resekostnad har sedan möjlighet att begära resebidrag för sina "överkostnader". Med detta anses motionen besvarad.

Motion 2. Namnbyte för Sveriges hembygdsförbund

Stockholms läns hembygdsförbund

En organisations namn är starkt förknippat med dess varumärke och verksamhet. Sveriges Hembygdsförbund med dess länsförbund är ett sådant sedan flera decennier tillbaka. Uppfattningen av just namnet har genom åren förknippats med socknen, traditioner, bevarande, miljöer, besöksplatser, gårdar och inte minst många olika slag av aktiviteter som intresserar många människor, men kanske mindre som en framåtriktad rörelse. Här blir ett väl inarbetat namn i viss mån en belastning för att kunna nå nya målgrupper.

Hembygdsrörelsen tappar i dag medlemmar och nyrekryteringen är inte självklar. I en tid då forskningen talar för att individer gärna engagerar sig i en specifik fråga borde hembygdsrörelsen vara intressant.

Kulturarv och dess miljö engagerar många. Vi har även många kulturföreningar i organisationen som inte omfattas lika tydligt i namnet.

En utveckling av organisationens namn så att det även omfattar ordet kulturarv kan starkt bidra till att nå nya målgrupper. Därtill får hembygdsrörelsen draghjälp genom detta ord som i dag används i många olika sammanhang och som majoriteten av medborgarna upplever som något positivt.

Ett nytt namn på förbundet skulle innehålla både ordet hembygd och kulturarv, t.ex. SVERIGES HEMBYGDS- OCH KULTURARVSFÖRBUND.

Vi yrkar därför

- att förbundsstyrelsen ges i uppdrag att utreda ett namnbyte till SVERIGES HEMBYGDS- OCH KULTURARVSFÖRBUND.
- att ett namnförslag redovisas på Riksstämman 2021.

Stockholms läns hembygdsförbund, 2020-02-18
Anita Lundin, ordförande

Riksstämmans beslut 2020

Stämman beslutade bifalla motionen med tillägget att utredning och diskussion om ett eventuellt namnbyte skulle ske genom en bred debatt på alla nivåer inom hembygdsrörelsen, bl.a. i Bygd och natur och på webben.

Styrelsens svar

Styrelsen har låtit en arbetsgrupp analysera för- och nackdelar med nuvarande namn och konsekvenser av ett namnbyte. I januari hölls fyra konferenser för de regionala hembygdsförbunden för att diskutera frågan. En artikel i Bygd och natur nr 1 2021 redovisade arbetet.

Styrelsen kan efter mötena med de regionala förbunden konstatera att ett namnbyte saknar stöd i organisationen. Flera förbund ansåg att det föreslagna namnet Sveriges hembygds- och kulturarvsförbund inte skulle medföra något förtydligande. Andra menade att det skulle bli för dyrt att byta namn. Några ansåg att ett namnbyte på SHF skulle göra det nödvändigt att byta namn på alla medlemsföreningar och förbund.

Diskussionen om namnbyte har dock synliggjort behovet av att stärka SHF:s varumärke och förtydliga vad begreppet hembygd står för. Det är frågor som också kan fångas upp i kommande verksamhetsinriktning för åren 2022–2026.

Styrelsen föreslår stämman

- att motionen med denna redovisning anses besvarad.

Motion 3: Ang. skydd mot hussvampsangrepp i Hembygdsförsäkringen

Ljusarps hembygdsförening

Ljusarps hembygdsförening har under 2018 drabbats av hussvamp i hembygdsgården. Ca 350 ideella timmar har hittills lagts ner med sanering, dvs. ta ut och förstöra angripet trä i golv och väggar, forsla bort jord under golvet, tvätta möbler m.m. med desinfektionsmedel. Tillkommer golv, tapetsering,

målning inne och ute. Även utgifter för extra elförbrukning tillkommer. En byggfirma har anlåtats som har återställt väggar och golv. Summan för åtgärden är beräknad till ca 250 000 kr.

Eftersom hussvamp inte ingår i SHF:s försäkring, yrkar vi på

- att hussvampsangrepp bör ingå i försäkringen, eller
- att det framgår klart och tydligt med fet stil i försäkringsvillkoren, hur föreningar kan teckna ett tillägg där hussvampsangrepp ingår.

Styrelsen för Ljungsarps hembygdsförening.

Riksstämmans beslut 2020

Stämman beslutade att återremittera motionen till styrelsen, med tillägg att styrelsen skulle uppdra åt försäkringsrådet och försäkringskansliet att utreda i vilken form hussvampsangrepp i framtiden kan ingå i Hembygdsförsäkringen.

Styrelsens svar

Försäkringskansliet har på SHF:s uppdrag undersökt försäkringsmarknaden och redovisat resultatet för Försäkringsrådet och styrelsen. Det kan konstateras att inget av de bolag som tillfrågats erbjuder företagsförsäkringar mot hussvamp. Det är därför inte möjligt att tillmötesgå motionens första yrkande.

Vad beträffar yrkandet om tydlig information i försäkringsvillkoren, tar SHF upp frågan i samband med förhandling om nytt försäkringsavtal från 2023. Styrelsen uppfattar att detta i första hand är en fråga om vikten av ett löpande underhåll av byggnader, vilket är en nog så omfattande uppgift för hembygdsrörelsen som har många äldre kulturbyggnader i sin ägo. Styrelsen rekommenderar att föreningen utarbetar en vård- och underhållsplan för sina byggnader för att undvika brister i underhållet som bland annat kan resultera i tillväxt av hussvamp.

Styrelsen föreslår stämman

- att avslå motionens första yrkande.
- att motionens andra yrkande anses besvarat.

Motion 4: Angående valberedningen

Lisbeth Svensson, Kalmar läns hembygdsförbund

Val av valberedning i Sveriges hembygdsförbund har alltför ofta under Riksstämman blivit en långdragen punkt på dagordningen. Detta mynnade ut i en instruktion för valberedningen vid riksstämman 2015.

I beslutet från Riksstämman 2015 fastslås vidare:

- att valberedningen skall ha minst en ledamot från vardera Norrland, Svealand och Götaland samt att inget regionalt förbund får representeras av mer än en ledamot.
- att mandatperioden för ledamöterna är 2 år med möjlighet att omväljas två gånger, dvs. maximalt 6 år.
- att valberedningen har i uppgift att även bereda förslag till ledamöter i valberedningen.

Enligt SHF:s stadgar § 9.7 gäller att, "Stämman utser för nästkommande verksamhetsår en valberedning om högst fem ledamöter. En av ledamöterna utses till sammankallande".

Punkt nummer 3 är direkt olämplig. Det grundläggande problemet är att SHF:s stadgar slår fast högst 5 ledamöter. Det kan kanske tyckas radikalt att kräva en stadgeändring men bevisandet av sex stämmor ger en entydig bild av svenskt rättvisekrav. Ingen vill att Sveriges hembygdsförbunds stämmors eftermäle handlar om en långbänk i att välja en effektiv väl förankrad valberedning.

De tre regionerna, Norrland, Svealand och Götaland bör ha två representanter var, för kontinuitet och där varje regions samtliga hembygdsförbund engagerar sig och föreslår valberedningsrepresentanter från sin region. Varje region utser sin talesman. De utsedda personernas samverkar inför riksstämman och presenterar ett gemensamt förslag till valberedning vid Sveriges hembygdsförbunds riksstämma. Detta arbete bör ges utrymme att kunna förberedas på vårens ordförandekonferens då hela landets hembygdsrörelse finns samlad.

Yrkande

- att årsmötesbeslutet från 2015 punkt tre upphävs.
- att stadgarnas paragraf § 9.7 ändras till följande lydelse: "Stämman utser för nästkommande verksamhetsår en valberedning om högst sex ledamöter. En av ledamöterna utses till sammankallande".

Riksstämmans beslut 2020

Stämman beslutade återremittera motionen till styrelsen.

Styrelsens svar

Styrelsen delar motionens mening att riksstämmobeslutet från 2015 bör ändras. Även om valberedningen enligt beslutet endast ska *bereda* förslag till ny valberedning, uppfattas det som att valberedningen därmed ska föreslå sig själv. Frågan om val av valberedning har också diskuterats på ordförandekonferensen för regionala förbund i februari 2020 och man enades då om hur det ska lösas praktiskt.

Huruvida valberedningen ska kunna utökas till sex ledamöter genom en ändring av stadgarna, är en fråga som i sig inte behöver vara kontroversiell. Men de stödjande argumenten för den förändringen visar att frågan är mer komplex. Valberedningens sammansättning är viktig för att tillgodose en god representation. Med nuvarande ordning är tre av ledamöterna i valberedningen kopplade till en regional representation: en ledamot från vardera Norrland, Svealand och Götaland. Därutöver finns två ledamöter som är obundna av regional hemvist. Styrelsen anser att det är en god ordning.

Geografisk representativitet har stor betydelse i valberedningens beredning av förslag till stämman, men det finns också andra kvalifikationer som måste tillgodoses. Styrelsen ser en risk med en valberedning med sex ledamöter där samtliga är bundna till sina respektive regioner, att valberedningen därmed kommer att tillmäta geografisk representation en större betydelse än idag och att något av helhetsperspektivet går förlorat i beredningen av förslag till förtroendeposter. Det är viktigt att även beakta andra kvalifikationer som är oberoende av geografi.

Styrelsen föreslår stämman

- att avslå motionen.

b) Motioner till riksstämman 2021

Motion 1. Det samiska kulturarvet – en självklar del av SHF

Gemensam motion från sex norrländska hembygdsförbund

Samerna är Europas enda urfolk och räknas till Sveriges fem minoriteter. De flesta samer bor i ett område som kallas Sápmi som sträcker sig över Sverige, Norge, Finland och Ryssland. Man tror att det har bott samer i Norden sedan istidens slut, i omkring 13 000 år. Det finns mellan 80 000 - 100 000 samer i Sápmi. Vanliga uppskattningar i detta sammanhang är att Sverige har 20 000 - 40 000 samer, Norge 50 000 - 65 000, Finland omkring 8 000 samt Ryssland cirka 2 000.

Samiskt kulturarv

Med det samiska kulturarvet menas det samiska folkets kultur och historia i en geografisk kontext. Kulturarvet återspeglar en svunnen tid samtidigt som det är basen för ett tankesystem och dagens levande samiska kultur.

Samiska bostäder är exempel på materiellt kulturarv. De har utformats på olika sätt i olika geografiska områden beroende på tillgången på geografiskt läge, kulturella traditioner, tillgången på byggnadsmaterial (näver, torv, stänger av björk eller gran, tältdukar osv). De bostäder som var flyttbara lämnade nästan inga spår. Fasta bostäder av naturmaterial har med tiden återgått till naturen. Enda synliga spår efter en kåta kan till exempel vara en ring av stenar eller en öppen glänta med frodig grönska, som visar att det varit ett viste med kåtor.

Men kulturarv är inte bara lämningar i naturen. Det är också berättarkonst, traditionell musik, traditionell kunskap, religiösa och filosofiska system, traditioner, idéer och värden.

Nuet är ingen isolerad ö av tillfälligheter utan en länk i en lång, lång kedja. Allt hänger ihop. Förfäderna och det förflutna är en del av nuet och livet idag. Det förflutna och förfäderna/-mödrarna är för samer liksom för andra urfolk en bas för den samtida kulturen och identiteten. Det är ett tankesystem som skiljer sig från det moderna västerländska tankesystemet.

Kolonialiseringen av Norrland som startades redan på 1600-talet av Axel Oxenstjerna har lett till påtvingade fysiska förflyttningar, statlig överordning, splittring mellan renägande samer och övriga samer, rasbiologiska studier och högt tryck på assimilering till det svenska samhället och det svenska språket.

1913 infördes nomadskolan för alla samebarn som levde nomadliv. Andra samebarn skulle gå i den svenska folkskolan. I praktiken var undervisningsspråket svenska. Undervisning i samiska förekom inte, men samiska kunde användas som ett "hjälpsspråk" i undervisningen om läraren kunde samiska. I skolstadgarna från 1925 och 1938 sägs att undervisningsspråket skall vara svenska. Undervisning i ämnet samiska förekom inte alls under första hälften av 1900-talet. Undervisningen ökade stegvis i längd så att den i mitten av 40-talet överensstämde med den sexåriga folkskolan och på 50-talet infördes ett sjunde år. 1962 blev nomadskolan frivillig och öppen för alla samers barn. Då blev också samiska ett obligatoriskt ämne, men bara två timmar i veckan.

Under de senaste hundra åren har en språkbytesprocess pågått i det samiska samhället. Samerna har under lång tid levt under ett starkt assimileringstryck (likriktningstryck). Något som lett till att många

samer idag inte längre kan tala eller förstå samiska. I stället har svenskan blivit det språk som dominerar. När samiska talas är det framför allt i hemmet och i familjen, medan det däremot mer sällan hörs i det övriga samhället och i offentliga sammanhang.

Alla samiska språk är klassade som hotade språk enligt FN-organet UNESCO. Ett språk är hotat när talarna försvinner eller övergår till att tala ett annat språk, vanligtvis ett större språk som används av en mäktigare grupp. Allvarligt hotade idag är lule- och sydsamiska. Akut hotade är ume- och pitesamiska, med kanske 10-20 personer som fortfarande talar respektive språk. Det framgår av UNESCOs språkatlas över hotade språk i världen.

Ursprungsfolk och kulturbärare

Från slutet av 70-talet talar staten om samerna som ett ursprungsfolk och en nationell minoritet, delvis på grund av att starka invandrargrupper ställer krav och då kan staten inte heller negligera samernas krav. Rennäringen beskrivs som kulturbärare och ett samhällsintresse som måste värnas. "Samiska rättigheter" diskuteras och flera utredningar genomförs. Nu anförs härstamning, relation till samiska språket och samhörighetskänsla som viktiga faktorer för att definiera vem som är same. Olika former av ny lagstiftning på nya områden tillkommer på 90-talet, såsom en sametingslag och en särskild minoritetsspråklag.

Från 90-talet och framåt har den samiska minoriteten fått en högre acceptans i samhället vilket i sin tur har lett till att fler är stolta över sitt samiska påbrå. Intresset för att lära sig språket och samisk kultur och traditioner har ökat även hos de som sedan flera generationer har lämnat det traditionella sättet att leva och verka.

Samerna och svenskarna har ett gemensamt förflutet som vi inte försonats med. Det stora problemet är att svensken i allmänhet vet väldigt lite om samerna och samiska förhållanden. Så här reflekterar Bo Nilsson: "Hur kom det sig att vi aldrig någonsin läste om samer. Jag var gymnasieinspektör för samerna – dvs den nya tidens lappfogde för skolan och gjorde det med mycket bristfällig kunskap om de jag kollade. Det var på 70-talet då vi hade en SÖ som ville tala om vad som gällde för sameskolor. När jag gick i skolan vet jag aldrig att vi läste något om samerna - det borde ändå varit rimligt med tanke på att vi hade så många samer inom länet".

I stora delar av Sapmi har samer och svenskar levt sida vid sida med många kopplingar sig emellan. Det är också en viktig del i historien.

Vi anser att det samiska kulturarvet borde vara en självklar del i SHF:s och hela hembygdsrörelsens arbete genom att:

- SHF kontaktar Sametinget och andra samiska kulturorganisationer för att bjuda in till samtal om samarbete.
- SHF stöttar lokala och regionala projekt med syfte att inkludera det samiska kulturarvet i lokala hembygd föreningar.
- SHF tar initiativ till en vandringsutställning om det samiska kulturarvet.

Norbottens Hembygd förbund - Västerbottens Hembygd förbund - Ångermanlands Hembygd förbund - Heimbygd a, regionalt Hembygd förbund för Jämtland / Härjedalen - Medelpads Hembygd förbund - Gästrike - Hälsinge Hembygd förbund

Styrelsens svar

Styrelsen instämmer till fullo med det som motionen framför gällande samernas kultur och kulturarv. Det är mycket viktigt att uppmärksamma Sveriges koloniala historia och erkänna de övergrepp som samerna utsatts för under mycket lång tid. Med stöd av hembygdsrörelsens vision om en levande hembygd öppen för alla, och den ideologiska grundsynen att rörelsen är öppen för alla oavsett bakgrund, är det självklart att alla kulturarv kan rymmas i hembygdsrörelsens verksamhet. Samer är därför varmt välkomna att ansluta sina föreningar till hembygdsrörelsens gemensamma organisation eller att engagera sig i hembygdsföreningar för att genom dem synliggöra samernas kultur och kulturarv.

Vad avser motionens första yrkande, uppfattar styrelsen att SHF har skäl att föra en nationell dialog med samiska intressen i olika frågor, närmast de frågor som berör natur- och kulturlandskapet. Vi kan då kontakta Samernas riksförbund som vi uppfattar är närmaste motsvarighet till SHF, för en första diskussion.

Gällande motionens andra yrkande, är det oklart på vilket sätt motionen anser att SHF ska stödja lokala och regionala projekt. Allmänt kan sägas att SHF inte ger ekonomiskt stöd till lokala eller regionala initiativ men att förbundet alltid kan bidra till att sprida information och skapa kanaler för kunskaps- och erfarenhetsutbyte – t ex genom digitala konferenser.

Avseende motionens tredje yrkande, konstaterar styrelsen att SHF inte har uppdraget att producera utställningar. Sådan verksamhet åligger främst på museerna. Vi vill också framhålla att utställningar om det samiska kulturarvet måste produceras i nära samarbete med samerna själva eller helt och hållet av samiska institutioner eller föreningar.

Styrelsen föreslår stämman

- att bifalla motionens första yrkande om att inleda en nationell dialog med samernas organisationer.
- att bifalla motionens andra yrkande, utifrån vad som ovan beskrivits som SHF:s möjligheter att ge stöd till lokala och regionala initiativ.
- att avslå motionens tredje yrkande om vandringsutställning.

Motion 2. Hembygdsrörelsen en självklar del av Kultursamverkansmodellen

Motion från Heimbygda, hembygdsförbund för Jämtland och Härjedalen

Bakgrund

I december 2009 beslutade riksdagen om en ny modell för fördelning av statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet, den s.k. kultursamverkansmodellen. Tanken med modellen var att det regionala inflytandet skulle öka samtidigt som ansvars- och rollfördelningen mellan nationell, regional och lokal nivå skulle tydliggöras. Modellen började införas 2011 och sedan 2013 är alla län utom Stockholms län med. Hur pengarna får fördelas styrs av en särskild förordning.

Ur Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet: Villkor för regionernas fördelning av statsbidraget

6 § En region får fördela vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet om en regional kulturplan har upprättats av regionen och kulturplanen överensstämmer med denna förordning och de föreskrifter som meddelas med stöd av denna förordning.

Planen ska avse tre år, om det inte finns särskilda skäl för annat. Förordning (2019:1082).

7 § Regionen ansvarar för att den regionala kulturplanen utarbetas i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. Med kulturplanen som grund beslutar Statens Kulturråd om det statsbidrag som regionen ska fördela. Förordning (2019:1082).

8 § Med utgångspunkt i det ändamål som anges i 4 § ska regionen ansvara för att bidragsgivningen enligt denna förordning främjar en god tillgång för länets invånare till

1. professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
2. museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete,
3. biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet,
4. professionell bild- och formverksamhet,
5. regional enskild arkivverksamhet,
6. filmkulturell verksamhet, och
7. främjande av hemslojd.

Regionen får även lämna statsbidrag till sådana verksamheter som avses i första stycket och som bedrivs i form av länsöverskridande samarbeten om dessa uppfyller de krav på anknytning till regionens område eller dess medlemmar som avses i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725).

Regionen får även lämna statsbidrag till överskridande samarbeten mellan olika konstområden. Förordning (2019:1082).

Modellen innebär att staten fördelar pengar till regionerna som i sin tur fördelar pengar regionalt till olika typer av verksamheter. Den statliga förordningen styr vilka områden det gäller.

Kultursamverkansmodellen handlar om att regionen har förtroende att fördela statliga bidrag till regionala verksamheter utifrån den regionala kulturplanen. Respektive region beslutar om vilka verksamheter som kan få statligt bidrag inom de områden som pekas ut i förordningen.

Det är utifrån politiska prioriteringar och dialog som respektive region beslutar vilka övriga verksamheter som kan få stöd. I de flesta regioner är inte hembygdsförbunden med i regionens prioritering och regionala hembygdsförbund kan endast söka om föreningsbidrag som ofta är en ganska låg summa.

Detta är en fråga som kan drivas både på regional och nationell nivå. Vi anser att hembygdsrörelsen borde omfattas av Kulturarvsmodellen och anser att:

- SHF driver frågan nationellt med Kulturrådet med mål att förordningen ändras och även omfattar hembygdsrörelsen.
- SHF driver frågan gentemot regeringen och Kulturrådet om att få en plats i samverkansrådet för kultursamverkansmodellen.

Heimbygda, regionalt hembygdsförbund i Jämtland/Härjedalen.

Styrelsens svar

Motionen tar upp en mycket viktig fråga för hembygdsrörelsen. Engagemanget för kulturarvet är grundläggande för rörelsens alla föreningar och vår kulturpolitiska betydelse kan inte överskattas. Med över 2 000 föreningar över hela landet bidrar vi till de statliga kulturpolitiska målen om ett kulturutbud i hela landet och om ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Vi kan också ta stöd i

Kulturmiljölagens portalparagraf: "Ansvaret för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön." Begrepp som kulturarv och kulturmiljö har använts och tolkats på olika sätt. I dag lyfter man ofta fram människors personliga relation, att kulturarv också kan vara ett upplevt värde. Det kommer till uttryck i Riksantikvarieämbetets vision för kulturarvet: "alla, oavsett bakgrund, upplever att de kan göra anspråk på det kulturarv som format Sverige". Styrelsen uppfattar att hembygdsrörelsen därmed är relevant i samtiden.

Mot bakgrund av ovanstående kan man konstatera att kulturpolitiken premierar institutionernas roll vid fördelning av offentligt stöd till kulturarvet.

SHF har under många år argumenterat för ett förstärkt regionalt stöd till hembygdsrörelsen. Vi har uppvaktat samtliga kulturministrar sedan modellen infördes och diskuterat frågan med ledamöter i riksdagens kulturutskott. Senast frågan diskuterades offentligt var med kulturminister Amanda Lind på SHF:s seminarium på Folk och kultur i Eskilstuna i februari 2020. I argumentationen har vi tagit stöd i den ojämna fördelningen regionalt, där några regioner fördelar ett mer kraftfullt stöd till hembygdsrörelsens regionala arbete medan andra regioner ger ytterst lite. Vår uppfattning är att ett statligt stöd till skulle bidra till en utjämning av de regionala skillnaderna. En utvecklad förordningstext för kultursamverkansmodellen kan bidra till att verksamheter som hembygdsrörelsen och andra oberoende verksamheter får en tydligare ställning i de regionala kulturlivet och i de kulturplaner som ligger till grund för fördelning av stöd. Styrelsen stödjer därmed motionens första yrkande. Samtidigt är det så, som motionen anför, att frågan om ökat regionalt stöd till hembygdsrörelsen måste drivas både på regional och nationell nivå.

När det gäller motionens andra yrkande, kan styrelsen konstatera att samverkansrådet är ett forum endast för statliga myndigheter med intressen i kultursamverkansmodellen.

Styrelsen föreslår stämman

- att bifalla motionens första yrkande.
- att avslå motionens andra yrkande.

Motion 3. Behovet av hembygdskonsulenter i de regionala förbunden.

Motion från Hembygd Norr – de sex norrländska hembygdsförbunden

Hembygd Norr består av de sex nordligaste regionala hembygdsförbunden i Sverige från Gästrik - Hälsinge till Norrbotten. Vi har under denna tid av nedstängning med anledning av Corona-pandemin haft ett antal digitala möten för att byta erfarenheter med varandra och även finna intressanta ämnen att samarbeta kring. Ett sådant ämne som funnits på dagordningen varje gång, är den brist på hembygdskonsulenter - kulturarvsansvariga som vi ser i våra organisationer.

Endast en av oss, Gästrik - Hälsinge Hembygdsförbund har en konsulent i sin organisation.

Vi andra fem saknar, som många andra regionala hembygdsförbund i Sverige den professionella kraft som en konsulent utgör, som ofta har en akademisk utbildning inom kulturarvsområdet. Därigenom mister vi också den informations- och utvecklingspotential som konsulentträffarna utgör. Att ha en heltidsarbetande medarbetare minskar även arbetsbördan för ideellt arbetande styrelserna av icke professionella. Vi saknar den yrkesmässiga kompetensen som konsulenterna har. Vi saknar den när vi skall yttra oss om olika frågor. Det kan gälla utbyggnad av vindkraft, dragning av nya kraftledningar eller vägprojekt.

Vi vet att denna fråga i mångt och mycket faller tillbaka på situationen inom regionerna och fördelningen av de statliga kulturpengarna men vi känner att vi i våra samtal med läns museer och regioner skulle behöva stöd från riksförbundet. Vi vill därför att:

- Sveriges Hembygdsförbund engagerar sig i frågan om alla förbunds behov av konsulent.
- Sveriges Hembygdsförbund via sina kanaler till Statens kulturråd påpekar vikten av kulturarvskompetens hos de regionala förbunden.
- intressanta frågor som behandlas på konsulentträffar vidareförs till de förbund som saknar konsulent.

Norbottens Hembygdsförbund – Västerbottens Hembygdsförbund – Ångermanlands Hembygdsförbund – Heimbygda, regionalt Hembygdsförbund för Jämtland / Härjedalen – Medelpads Hembygdsförbund – Gästriket – Hälsinge Hembygdsförbund

Styrelsens svar

Styrelsen vill här hänvisa till sitt svar på motion 2 om kultursamverkansmodellen. En förändring av förordningen som styr det regionala stödet till kulturlivet är viktigt om man ska kunna utverka finansiering för konsulentverksamhet. När kultursamverkansmodellen infördes fanns redan statligt stöd till en rad andra konsulenttjänster runt om i landet. Hemslöjdskonsulenter, filmkonsulenter, teater- och konstkonsulenter är några exempel. Att det ändå finns ett antal konsulenter som arbetar för hembygdsrörelsen, visar att flera regioner sett värdet av dessa tjänster oavsett förordningen som styr statsbidraget till kultursamverkansmodellen.

Som styrelsen anför i svaret på motion 2, har SHF argumenterat länge för förstärkt regionalt stöd till hembygdsrörelsen. Ett viktigt argument har då varit värdet av konsulenter. Det är dock viktigt att man har en rimlig förväntan på vad en konsulenttjänst kan bidra med. Den grundläggande uppgiften uppfattar vi är att arbeta med förmedling och pedagogik med en akademisk examen inom ett kulturämne som grund. Man bör inte se en konsulent som någon som ska täcka in alla uppgifter, även administrativa, som i dag utförs ideellt av en styrelse. Vi kan också konstatera att alla förbund inte uttryckt intresse för konsulenttjänster utan valt andra lösningar.

Avseende motionens första yrkande, kommer SHF att fortsätta att engagera sig nationellt för förstärkt offentligt stöd genom kultursamverkansmodellen. Finansiering av konsulenttjänster kan då vara ett argument av flera. Det är samtidigt viktigt att regionala förbund som vill ha sådana tjänster förmår att arbeta kulturpolitiskt inom sina regioner.

Beträffande motionens andra yrkande, uppfattar vi att det ligger i sakens natur att argumentera för tillgången till kulturarvskompetens för att lyfta behovet av konsulenttjänster. SHF gör detta i de sammanhang som bedöms vara relevanta, inte i första hand Kulturrådet.

När det gäller motionens tredje yrkande, konstaterar styrelsen att konsulentmöten är ett informellt nätverk av informations och kunskapsutbyte mellan tjänstemän. SHF deltar i viss utsträckning men leder inte dessa möten och har ingen arbetsledande ställning för konsulenter. Det är därför upp till de förbund som har konsulenter att besluta om de vill att resultaten från konsulentmöten delas med andra.

Styrelsen anser att det är en god ordning och ser gärna bildande av flera nätverk inom rörelsen, mellan förbund och mellan föreningar.

Styrelsen föreslår stämman

- att bifalla motionens första och andra yrkande
- att avslå motionens tredje yrkande.

Motion 4. Reducerad medlemsavgift med anledning av pandemin

Motion från Lyrestads sockens hembygdsförening

Vi har vid årsavslutningen sett att vi förlorat alla våra viktiga inkomstkällor, under förra året. Torsdagsunderhållningen i juli, Lyrestadsdagen, kultur och skördefesten, loppisen samt vår julmarknad, även vår sommarservering har varit inställd, som normalt är öppen dagligen i sex veckor. Detta medför en förlust för föreningen. Om vi jämför perioden 2018-2019 är skillnaden ca. 139000, och som läget är nu, ser vi ju ingen ljusning i år heller. Det är en stor minskning av våra intäkter, vilket är samma för alla våra föreningar. Föreningen har fått bidrag från John Hedins fond och Grevillie fonden.

Lyrestads sockens Hembygdsförening föreslår därför att både de regionala hembygdsförbunden och Sveriges Hembygdsförbund i solidaritet med sina medlemmar nedsätter medlemsavgiften vid förstkommande möjlighet för ändring med minst 25%, så länge som den mycket dåliga ekonomiska situationen kvarstår.

Barbro Nyberg, ordförande

Lyrestads sockens Hembygdsförening

Styrelsens svar

Styrelsen har full förståelse för den ekonomiska påverkan som pandemin fått för många föreningar. Statistiken för 2020 visar en kraftig minskning av antalet aktiviteter och besökare. Flertalet föreningar har förlorat mellan 20 - 40 000 kr i intäkter under året.

SHF har agerat för att sprida information om kristöd från staten. Vi har även återinträtt i Ideell kulturallians för att ge föreningar möjlighet att söka krisstöd från projektet "Kulturlivets kapillärer". SHF sökte under våren krisstöd från Kulturrådet i syfte att kunna reducera avgiften till förbundet. Den 20 maj beviljade Kulturrådet delvis förbundets ansökan och vi kommer därmed att kreditera de regionala förbunden en del av föreningarnas medlemsavgifter för 2021. SHF kommer under sommaren att informera alla föreningar och regionala förbund vilken avgift som gäller för året. Styrelsens målsättning är att tillmötes gå motionens yrkande om lägst 25 % nedsättning av avgiften till riksförbundet. Avgiften till regionala förbund beslutas av respektive förbunds årsmöte.

Styrelsen föreslår stämman

- att motionen anses besvarad.

§ 11 Styrelsens förslag

Medlemsavgifter

Styrelsen föreslår riksstämman att fastställa

1. de anslutna hembygdsföreningarnas avgifter till 13 kronor per medlem. Avgiften debiteras för föreningens antal medlemmar den 1 januari 2023.
2. att medlemsföreningar betalar lägst 500 kronor per år.
3. att föreningar med fler än 1 000 medlemmar är befriade från avgift för överstigande antal.
4. att medlemsavgiften för stödjande medlemsföreningar är 2 500 kronor per år. *

* *Styrelsens motiv för att föreslå höjd avgift för stödjande föreningar*

Styrelsen föreslår riksstämman att avgiften för stödjande föreningar höjs från 2 000 kr per år till 2 500 kr. Skälet är att värdet av den service som medlemskapet berättigar till har ökat genom omfattande investeringar i Hembygdsportalen.

2. Budget och ekonomisk plan

<u>Intäkter</u>	2021	2022	2023
Medlemsavgifter	5 200 000	5 100 000	5 000 000
Statsbidrag	3 060 000	3 060 000	3 060 000
Försäljning/medlemsservice	610 000	700 000	800 000
Insamling	30 000	50 000	50 000
Projektintäkter	1 000 000	500 000	500 000
Övriga intäkter	1 000 000	1 200 000	1 200 000
Summa intäkter	10 900 000	10 610 000	10 610 000
<u>Kostnader</u>			
Information/service och evenemang	-3 345 000	-3 400 000	-3 400 000
Administration	-1 510 000	-1 500 000	-1 500 000
Organisations- och utvecklingskostnader	-320 000	-600 000	-600 000
Personalkostnader	-4 430 000	-4 500 000	-4 550 000
Projektkostnader	-1 000 000	-500 000	-500 000
Summa kostnader	-10 605 000	-10 500 000	-10 550 000
Rörelseresultat	295 000	110 000	60 000
Avskrivningar*	-500 000	-300 000	-100 000
Resultat efter avskrivning	-205 000	-190 000	-40 000

* Avskrivningar för investeringar i Hembygdsportalen belastar Investeringsfonden (se SHF:s årsredovisning 2020, Eget kapital).

Styrelsen föreslår riksstämman

- att godkänna inriktning för budget 2022 och 2023.

3. Förslag till begränsningar i tillgång till medlemservice för stödjande föreningar

Stödjande föreningar är i dag berättigad till samma medlemsförmåner som fullvärdiga medlemsföreningar. En medlemsförmån utgörs av tillgång till kostnadsfri juridisk rådgivning. Under många år har SHF kunnat anlita en jurist som bidragit med sina kunskaper helt ideellt. Den möjligheten ges inte längre då juristen lämnat sitt uppdrag. SHF köper därför juridiska tjänster vilket medför en högre kostnad.

Styrelsen föreslår stämman

- att stödjande medlemsföreningar inte ska ha rätt till kostnadsfri juridisk rådgivning via SHF.

§ 12 Information om årets verksamhet

Verksamhetsplan 2021

Här redovisas SHF:s verksamhetsplan för 2021, vilken beslutats av styrelsen i november 2020. Verksamhetsplanen stödjer sig på ändamål, värdegrund och visionen *En levande hembygd öppen för alla*. Ett övergripande mål är att stärka folkrörelsen och bidra till en positiv medlemsutveckling.

Kulturrådets beslut den 20 maj att bevilja SHF projektstöd för en satsning på utveckling av hembygdsrörelsens kommunikation och besöksverksamhet, får påverkan på förbundets aktiviteter under året som inte uttrycks i verksamhetsplanen. Satsningen redovisas på riksstämman.

Uppdraget

SHF:s uppdrag är att samla, stödja och företräda hembygdsrörelsen. Vi arbetar löpande med rådgivning till föreningar, kommunikation, statistik och genomför årliga möten med rörelsen som riksstämma, höstmöte och ordförandekonferenser. Vi svarar också för medlemservice i form av hembygdsportal och hembygdsförsäkring. I uppdraget att företräda hembygdsrörelsen nationellt ingår att bevaka politiken och myndighetsutövningen, att besvara remisser, uppvakta beslutfattare i angelägna frågor och att samverka med andra organisationer i frågor av gemensamt intresse.

VERKSAMHETSINRIKTNING 2018 - 2022

Under perioden fokuserar SHF och de regionala förbunden gemensamt på:

- förenings- och demokratiutveckling
- barn och unga
- landskapets förändring

Därutöver ska SHF uppmärksamma och bidra till arbetet med

- hembygdsrörelsens arkivverksamhet
- hembygdsrörelsens samlingsförvaltning
- hembygdsrörelsens gemensamma IT-resurser
- det gemensamma arbetet med natur- och kulturlandskapet
- ett inkluderande och dynamiskt förhållningssätt till kulturarvet
- finansiering av hembygdsrörelsen och kulturarvet

1. Förenings- och demokratiutveckling

Övergripande mål:

- att genom verksamheten bidra till föreningarnas och förbundens medlemsrekrytering
- att vinna stöd för ett inkluderande och demokratiskt förhållningssätt till kulturarvet, som stöd för visionen om en levande hembygd öppen för alla

Mål 2021:

- att bidra till de regionala förbundens arbete med förenings- och demokratiutveckling
- att öka antalet aktiviteter för styrelser och valberedningar i studieförbundens regi
- att synliggöra hembygdsrörelsens demokratiska betydelse för lokalsamhället

Aktiviteter

- Samarbete med Heimbygda om projektet Så blir vi yngre, med fokus på föreningsutveckling
- Synliggöra hembygdsrörelsens aktiviteter med anledning av demokratins 100-årsjubileum och riksstämman i Halmstad
- Kommunikation om förenings- och demokratifrågor i möten och i SHF:s olika kanaler
- Webbseminarier för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med regionala förbund och föreningar

2. Barn och unga

Övergripande mål

- En utvecklad lokal verksamhet för, med och av barn och unga
- Fler barn och unga som medlemmar i hembygdsrörelsens föreningar

Mål 2021

- att öka kunskapen inom rörelsen för verksamhet för barn och unga
- att öka antalet studiecirkel och kurser i Vuxenskolans regi inom fokusområdet barn och unga

Aktiviteter

- Samarbete med Heimbygda om uppdraget rörande barn och unga
- Integrera Lekolärbanken i Hembygdsportalen, för ökad tillgänglighet och kännedom hos föreningarna
- Sprida SHF:s studiehandledningar *Hembygdens barn och skola* och *Att känna sitt hemma*
- Webbseminarier för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med regionala förbund och föreningar

3. Natur- och kulturlandskapet

Övergripande mål

- att öka hembygdsrörelsens möjligheter och färdigheter att agera i natur- och kulturlandskapet med fokus på dess sociala värden
- att synliggöra natur- och kulturlandskapets betydelse för turism, rekreation och människors välbefinnande
- att stärka SHF:s roll som nationell företrädare i kulturmiljöarbetet

Mål 2021

- att implementera SHF:s landskapsprogram inom hembygdsrörelsen
- att uppnå resultat enligt programmets målsättningar

Aktiviteter

- I samverkan med Boverket utveckla information om hembygdsrörelsens möjligheter till inflytande över samhällsplaneringen enligt PBL och Miljöbalken
- Bidra innehållsmässigt till att landskapsfrågor uppmärksammas på regionala möten
- Samverka med Arbetets museum i syfte att öka finansieringen till arbetet med natur- och kulturlandskapet
- Samverkan med Lantmäteriet, Institutet för språk och folkminnen och Riksantikvarieämbetet i syfte att verka för ett tillvaratagande av ortnamnen som ett immateriellt kulturarv
- Samverkan med Sockenkyrkonätverket.
- Konferens om kyrkomiljöer och det kyrkliga kulturarvet
- Webbseminarier för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med regionala förbund och föreningar

4. Hembygdsrörelsens verksamhet för arkiv

Mål 2021

- att öka engagemang och antal aktiviteter i föreningar där lokala arkiv tas tillvara
- att påverka inriktningen på det statliga stödet till nytta för hembygdsrörelsens enskilda arkiv

Aktiviteter

- Aktiviteter i arkivprojektet med filmer, handledning och kurser genom regionala arkiv
- Dialog med andra intressenter som Släktforskarnas riksförbund och Svenska arkivförbundet
- Medverka till genomförande av pilotprojekt med Svenskt Filmarkiv
- Genomföra en lokalhistorisk konferens i samband med utdelning av pris för Årets hembygdsbok
- Webbseminarier för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med regionala förbund och föreningar

5. Hembygdsrörelsens samlingsförvaltning och museiverksamhet

Mål 2021

- att påverka inriktningen på Riksantikvarieämbetets museiuppdrag till nytta för hembygdsföreningarnas museiverksamhet
- att förbättra möjligheterna till digital samlingsförvaltning genom SHF och offentliga aktörer

Aktiviteter

- Fortsatt implementering och vidareutveckling av Hembygdsportalen
- Bidra till utveckling av rekommendationer och information till stöd för föreningarnas museiverksamhet
- Dialog, samverkan och erfarenhetsutbyte med Riksantikvarieämbetet, Sveriges Museer, Läns museernas samarbetsråd, Arbetsam, Arbetets museum och Nordiska museet
- Webbseminarier för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med regionala förbund och föreningar

6. Hembygdsrörelsens gemensamma IT-resurser

Mål 2021

- att få en ökad kunskap hos användarna av Hembygdsportalen av systemet möjligheter
- att nå en markant ökning av antalet föreningar som använder Hembygdsportalen
- att erbjuda stöd för interaktion mellan medlemmar och med besökare för att tillföra kunskap om det lokalhistoriska materialet i Hembygdsportalen

Aktiviteter

- Vidareutveckling av Hembygdsportalens funktionalitet och design
- Undersöka möjligheterna för ett digitalt diskussionsforum
- Integrera lekolarbanken.se i Hembygdsportalen
- Webbseminarier för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med regionala förbund och föreningar

7. Finansiering av hembygdsrörelsen och kulturarvet

Övergripande mål

- att öka föreningarnas förmåga till finansiering av sin verksamhet och kulturarvet

Mål 2021

- att öka föreningarnas kunskap och förmåga om nyttjande av offentliga medel
- att öka hembygdsrörelsens förmåga att få intäkter från tillresta besökare
- att öka föreningarnas förmåga att bedriva insamling via gåvor och lotteri

Aktiviteter

- Samverkan med Arbetets museum om söka pengar-kurser
- Vägledning och inspiration för turistisk verksamhet genom SHF:s turismsatsning
- Utlysning av bidrag från Hembygdsfonden
- Utveckling av hemsida för förbättrad kommunikation om möjligheter för näringsliv och allmänhet att stödja föreningarna ekonomiskt
- Information om möjligheterna med försäljning av lotter genom Folkspel
- Webbseminarier för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med regionala förbund och föreningar

STATISTIK, SERVICE OCH KOMMUNIKATION

1. Statistik

Mål 2021

- att nå en svarsfrekvens på lägst 65 procent

Aktiviteter

- Insamling av statistik om antal besök, aktiviteter, ideell tid och åldersfördelning i styrelser
- Dialog med regionala förbund och redovisning av 2020 års resultat, med regional skiktning

2. Hembygdsförsäkringen

Mål 2021

- att öka antalet skadeförebyggande åtgärder i föreningarna
- att 100 föreningar certifieras som *Säker föreningsgård*

Aktiviteter

- Försäkringskonferens i september
- Kampanj för *Säker föreningsgård*
- Information, löpande arbete i försäkringsrådet och kansliet

3. Rådgivning

Löpande med personlig service och information via webbplatsen.

Förmedling av juridisk rådgivning.

Webbseminarier för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med regionala förbund och föreningar.

4. Kommunikation

Mål 2021

- att stärka hembygdsrörelsens varumärke som aktör inom besöksnäringen
- att öka antalet besökare på hembygd.se
- att öka antalet prenumeranter på det digitala nyhetsbrevet
- att öka föreningarnas kunskap om SHF:s organisation och medlemsförmåner
- att SHF:s konferenser får ökad spridning via digitala kanaler
- att få fler läsare av Bygd och Natur, inom hembygdsrörelsen och externt inom kulturmiljö- och museisektorn och andra intressenter

Aktiviteter

- Investering i ny design för Bygd och Natur
- Inrättande av redaktionsråd som stöd för redaktörens arbete
- Upphandla lösning för digital tillgång till tidskriften
- Genomföra seminarium under Folk och Kultur-konventet i februari på tema Kulturarvsturism
- Fortsatt utvecklingsarbete för Hembygdsportalen och SHF:s egen information på sidan
- Sprida broschyren om SHF:s organisation och service
- Löpande kommunikationsarbete

5. Personal och kansli

- Systematiskt arbetsmiljöarbete enligt plan
- Regelbundna personalmöten och höstkonferens
- Medarbetarsamtal, utvecklingssamtal och lönesamtal
- Kompetensutveckling, individuellt och gemensamt
- Friskvårdsbidrag
- Uthyrning av lokaler i förbundskansliet